



KLIIMAMINISTEERIUM

Rahandusministeerium
Estella Põllu
Anna Poots
Priit Potisepp

Teie 07.11.2025 nr 12.2-1/4835-1

Meie 22.12.2025 nr 6-5/25/4876-2

KLIM sisend: Avalik konsultatsioon riigihangete
direktiivide läbivaatamiseks

Austatud kolleegid,

Täname kaasamise eest.

Kliimaministeeriumi poolt toetame nn *Made in Europe* põhimõtte lähenemist riigihangetes vastavalt järgmise perioodi MFFi Eesti seisukohtadele - teatud sektorites on see vajalik, eelkõige strateegiliste sõltuvuste vähendamise ja julgeolekuriskide kaalutlustel. EL toodete/teenuste/pakkujate eelistamist peame vajalikuks näiteks merendussektoris ning laiapindselt kriitilise taristuga seotud aspektides, sh ka ühisveevärgi valdkonnas, kus on kasutusel kaugloetavad veearvestid, millel on sees kaugsidekonvertorid, mis omakorda on häkitavad. Lisaks on KLIMi vaatest oluline Euroopa toodete/teenuste ja pakkujate eelistamiseks: hoonete ehitus ja teedehitus; mööbel; tekstiilid ja tööriided; maanteeõidukid; energia tootmine; paber; puhastustooted ja -teenused. St prioriteet peaks olema suunatud valdkondadesse, kus on suur keskkonnamõju kogu elutsükli vältel ja oluline turumaht sh (eelarvelises mõttes) – sellistel juhtudel saaks edendada ELis tööstust ja keskkonnaeesmärkide poole liikumist efektiivselt samal ajal. Samuti, kuna ELi prioriteet on ringmajanduse edendamine (nt on see toodud esile Ülemkogu strateegilistes suunistes), siis ringlussevõetud materjali tarbeks tuleks riigihangetes eelistada ELis toodetud teisest tooret. Prioriteetseid valdkondi on tervitatav sellest vaatest määrata ümber vastavalt turu ja tehnoloogia arengule. *Made in Europe* põhimõte tooks kasu läheduse printsiibi alusel – väiksem keskkonnakoormus transpordilt ja selgem tagatus vastavusele Euroopa nõuetele – kui ka Euroopa majanduse konkurentsivõime tugevdamiseks, arvestades odavate kolmandate riikide importide negatiivset mõju Euroopa ettevõtlusele. Samas tuleks vältida olukorda, kus EL turule jäävad sektorites vaid monopoolsed kõrge hinnaga pakkujad, selmet lubada EL partnerriikide pakkujaid samuti hangetes osaleda. Tervitame laiemat arutelu Eesti horisontaalse positsiooni üle teema kohta.

Keskkonnahoidlike hangete põhimõtete integreerimine riigihangetesse on ühtlasi tõhus vahend ringmajanduse edendamiseks ja turu suunamiseks jätkusuutlikele lahendustele. Riigihangetes tuleb eelistada lahendusi, mis on pika kasutuseaga, parandatavad ning valmistatud ringsetest materjalidest, tagades samal ajal vähese keskkonnavalajälje. Leiame, et keskkonnahoidlike hangete rakendamine peaks EL tasandil olema suuremal määral kasutuses või rohkemates valdkondades

kohustuslik, kuna vabatahtlik lähenemine ei ole seni taganud soovitud mõju ega laialdast kasutuselevõttu. Üheks eelduseks on ELi impordisõltuvuse vähendamine kohaliku ja teise toorme eelistamise kaudu hangetes. Tänapäevane praktika näitab, et riigihanked ei panusta süsteemselt ringmajanduse eesmärkide saavutamisse ning üksikud edulood on pigem erandid, mis põhinevad asutuste erakorralisel pingutusel.

Hanketegevuse kaudu on võimalik kujundada nõudlust, mis toetab sõltumatust esmasest toorainest, suurendab teise toorme kasutust ning aitab sellega piirata jäätmeteket. Eelkõige tuleb soodustada selliste pakkujate eelistamist, kes täidavad laiendatud tootjavastutuse nõudeid. See on oluline näiteks patareide ja akude, elektroonika- ja IT-seadmete (sh päikesepaneelide), sõidukite ning tulevikus tekstiilide ja tööriiete sektoris. Laiendatud tootjavastutuse nõuded on võimalik näiteks integreerida tehnilistesse kirjeldustesse, hindamiskriteeriumitesse või hankelepingu täitmise tingimustesse ning tagada tuleks neid toetavate juhendmaterjalide olemasolu.

Laiemalt on kujunenud EL-üleseks probleemiks asjaolu, et riigihangete direktiiv ei ole kooskõlas teiste poliitikavahenditega ega soodusta keskkonnahoidlike ja innovatsioonihangete kasutamist. Praktikast on endiselt lihtsaim kasutada madalaima hinnaga hankemenetlust, mis ei toeta strateegilisi ega kestlikke eesmärke. Samuti näitab rikkumiste esinemine, et kehtiv õigusraamistik on liialt keerukas ka hankijatele, mis omakorda kinnitab vajadust senisest selgema ja lihtsama süsteemi järele. Palume kaaluda ka EL tasemel ettepaneku tegemist, et avaliku sektori hankeraamistik võiks anda eelise neile, kes täidavad kestlikkuse nõudeid. See tagaks, et tarnijad käsitlevad süstemaatiliselt keskkonna-, sotsiaalseid ja juhtimisega seotud mõjusid, vähendades pikaajalisi riske ning parandades avalike teenuste kvaliteeti ja kestlikkust. See stimuleeriks ka innovatsiooni ja konkurentsivõimet, eelistades ettevõtteid, kes investeerivad puhtamatesse tehnoloogiatesse, vastutustundlikesse tööpraktikatesse ja läbipaistvasse juhtimisse.

Ringmajanduse ja keskkonnahoidlike riigihangete seisukohad leiab viimati 2025. a sügisel kinnitatud seisukohtadest ringmajanduse akti avaliku konsultatsiooni kohta.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristi Klaas

rohereformi asekancler